

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)
Микола АФАНАСЬВ
Микола АФАНАСЬВ

Управління конкурентоспроможністю підприємств туристичної галузі

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань 24 "Сфера обслуговування"
Спеціальність 242 "Туризм"
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітня програма "Туризм"

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри туризму

Олена СУЩЕНКО

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри туризму
Протокол № 1 від 26.08.2020 р.

Розробники:

Брусільцева Г.М., к.е.н., доцент кафедри туризму

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Викладання дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємств туристичної галузі» спрямоване на вивчення теоретичних основ конкурентоспроможності, методичних підходів щодо оцінки рівня конкурентоспроможності туристичних послуг, туристичного підприємства та туристичної галузі України, практична підготовка студентів із здійснення аналізу конкурентоспроможності туристичної галузі, регіону, підприємства та турпродукту; розроблення стратегії підвищення конкурентоспроможності туристичного підприємства; оцінювання тенденцій функціонування та розвитку національного туристичного ринку

Знання з дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємств туристичної галузі» необхідні спеціалісту для оцінки ситуації на ринку туристичних послуг, визначення положення туристичного підприємства у конкурентному середовищі місцевого, регіонального, національного та міжнародного рівнів, прогнозування розвитку туристичної галузі України та виділення основних тенденцій її подальшого функціонування.

Вивчення курсу базується на відповідному рівні загальних знань та навичок, які отримані при засвоєнні студентами загальнонаукових, гуманітарних та спеціальних дисциплін.

Метою вивчення дисципліни є формування системи теоретичних знань та прикладних вмінь і навичок щодо методологічного апарату управління конкурентоспроможністю підприємств туристичної галузі для вирішення конкретних економічних завдань, що виникають в сфері туристичної індустрії при аналізі діяльності суб'єктів ринку, розробці ефективної стратегії просування продукції.

Курс	4
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Організація туристичної діяльності	Менеджмент та маркетинг в туризмі
Організація туристичних подорожей	
Готельний бізнес	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність розуміти основні підходи до визначення категорій КСП	Здатність проводити оцінку КСП туристичної галузі України, визначати її проблеми та перспективи
Здатність визначати проблеми та перспективи забезпечення КСП національної економіки України	
Здатність аналізувати рейтингові системи оцінки КСП країн світу	
Здатність оцінювати індекси конкурентоспроможності країни, галузі, підприємства	
Здатність проводити оцінку зовнішнього середовища туристичного підприємства	Знання, вміння та навички щодо управління конкурентоспроможністю туристичних підприємств
Здатність здійснювати діагностику внутрішнього середовища	

Компетентності	Результати навчання
туристичного підприємства	
Здатність здійснювати оцінку конкурентних переваг туристичного підприємства	

Змістовий модуль 1 Теоретико-методологічні засади визначення КСП

Тема 1. Теоретичні підходи до визначення КСП

1.1. Особливості термінологічного підходу до категорії КСП

Визначення поняття КСП на підставі вихідних положень теорії конкурентних переваг М. Портера як відносної категорії порівняння підприємств; альтернативний підхід до поняття КСП як до системи чинників безперервної взаємодії під час реалізації потенційних можливостей підприємства з досягнення та утримання конкурентних переваг. КСП як системна категорія, що виступає не тільки результатом, а й процесом (Іванов Ю.Б., Піддубний І.О.).

1.2. Економічна сутність категорії "КСП підприємства"

Види (рівні) КСП в залежності від об'єкта спрямованості: КСП товару (в т.ч. послуги як товару), виробника (підприємства), галузі (національної економіки); регіону, країни. Взаємозв'язок між рівнями КСП, основою якого є виробничо-господарська діяльність відповідних підприємств. Функції конкуренції: регулювання, мотивації, розподілу, контролю.

1.3. Стійкість виробничо-економічних систем

Поняття рівноваги і гомеостазису. Класифікація видів стійкості: згідно з функціональною ознакою – стійкість техніки, технологічна, організаційна, комунікативна (стійкість зовнішніх зв'язків підприємства), соціально-психологічна, фінансова, екологічна; згідно з організаційною ознакою – дослідження структурних підрозділів підприємства як елементів (підсистем) його виробничо-економічної діяльності.

1.4. Взаємозв'язок категорій КСП виробника і національної економіки

Основні схеми взаємозв'язку: 1) покращення стану державних фінансів, зростання надходжень до державного бюджету, у тому числі податкових; 3) ефективне використання ресурсів, послаблення залежності економіки країни від імпорту ресурсів, впровадження методик їх ефективнішого використання; 2) зростання обсягів національного виробництва, зниження інфляційних процесів і нормалізація платіжного балансу країни; 4) розвиток експортного потенціалу українських підприємств, стабілізація валютного ринку; 5) зменшення кількості потенційних банкрутств, підтримка достатньо високого рівня зайнятості населення, скорочення видатків держбюджету; 6) нормалізація фінансово-економічного стану підприємств, зростання платоспроможного попиту, розширення обсягів і масштабів інвестування.

Тема 2. КСП національної економіки України

2.1. Мета, основні завдання, проблеми та перспективи забезпечення КСП національної економіки України

КСП національної економіки за визначенням Дж. Сакса, Інституту розвитку менеджменту, представниками вітчизняної наукової школи. Зростання значущості категорії зовнішньої та внутрішньої КСП на макрорівні. Особливості КСП національної економіки. Етапи реалізації стратегії підвищення КСП національної економіки: становлення, утвердження, інноваційне зростання. Найтипівіші сценарії розвитку – пасивне очікування, підпорядкування іноземним інтересам, технологічний прорив, незалежна політика інтеграції – та результат їх впливу на КСП України. Основні чинники КСП національної економіки з

урахуванням викликів процесів глобалізації і необхідності входження у єдиний світогосподарський простір. Форми протекціонізму: політичний, економічний, технологічний, фінансовий, товарний, трудовий. Принципи ефективною реалізації захисту національних економік. Сучасні особливості формування КСП національної економіки.

2.2. Україна у міжнародних економічних відносинах: головні показники діяльності

Динаміка основних макроекономічних показників. Особливості структури внутрішнього ринку та його динаміки. Географічна та товарна структура зовнішньої торгівлі товарами та послугами. Країни "критичного" експорту й імпорту. Показники платіжного балансу у зіставленні з загальним рівнем КСП країни. Динаміка зовнішнього боргу України.

2.3. Проблеми становлення КСП українських підприємств

Чинники глибинних структурних диспропорцій періоду економічного спаду (1991 – 1998 рр.). Основні чинники економічного зростання. Загрози експортної моделі економічного розвитку.

2.4. Стратегічний підхід до зростання КСП України

Стратегія та принципи забезпечення КСП національної економіки України. Стратегія сталого розвитку 2020.

Тема 3. Рейтингові системи оцінки КСП країн світу

3.1. "Звіти про глобальну конкурентоспроможність" Всесвітнього економічного форуму (індекс зростання КСП – GCI)

Методика розрахунків: три компоненти – макроекономічне середовище, технологія, державні інститути; розподіл держав на дві групи – ключові та неключові інноватори.

3.2. "Щорічник світової конкурентоспроможності" Швейцарського інституту розвитку менеджменту (рейтинг IMD)

Методика розрахунків: два істотні критерії – частка експорту й прямі іноземні інвестиції країни у світі. Загальна чисельність критеріїв – 320, з них 2/3 – кількісні (об'єктивні), 1/3 – узяті з опитувань (суб'єктивні), розділені на чотири групи індикаторів: 1) економічні результати (75 критеріїв); 2) ефективність держави (81 критерій); 3) ефективність підприємництва (68 критеріїв); 4) інфраструктура (96 критеріїв). Область використання – розвинні країни світу.

3.3. Індекс мікроекономічної КСП М. Портера (MIC, з 2003 року –індекс поточної КСП – VCI)

Методика розрахунків: застосування мікроекономічних показників, що вимірюють сталі основи (інститути), ринкові структури й економічну політику

3.4. Сегментація ринків країн світу на підставі індексу конкурентоспроможності в області подорожей і туризму (ТТСІ).

Огляд складових індексу ТТСІ, субіндексів та розподіл країн обраних груп за їх комбінаціями. Застосування методів кластерного аналізу під час розрахунків згідно з показниками – внутрішніми складовими субіндексів. Складання комбінованих матриць залежності між значеннями різних індексів оцінки КСП.

Тема 4. Рівні КСП та механізм їх взаємодії

4.1. КСП країни

Вплив основних тенденцій світового економічного простору на розвиток категорійного апарату міжнародної КСП. Теоретичні підходи до визначення КСП країни. Взаємозв'язок між КСП країни та зовнішньою політикою держави. Державне регулювання КСП

4.2. КСП регіону

Передумови виникнення категорії КСП регіону. Сучасний стан макрорегіональних досліджень. Умови виникнення конкурентної боротьби в межах регіонів. Головні підходи до оцінки КСП регіону. Особливості комплексної оцінки КСП регіону

4.3. КСП галузі

Передумови виникнення категорії КСП галузі. Сучасні тенденції структурної перебудови галузей національного і світового господарства. Концентрація економіки як рушійна сила розвитку галузей та методи її оцінки.

4.4. КСП підприємства

Теоретичні засади КСП підприємства. Класифікація факторів КСП підприємства. Схема проведення дослідження КСП підприємства (за Ю.Б. Івановим). Методика аналізу діяльності основних конкурентів.

4.5. Конкурентоспроможність товару

Теоретичні засади КСП товару (послуги). Чинники КСП товарів та послуг. Принципи оцінки конкурентоспроможності товарів і послуг. Головні підходи до оцінки КСП товару. Етапи аналізу товарної політики конкурента.

Змістовний модуль 2 **Управління КСП туристичних підприємств**

Тема 5. Аналіз зовнішнього середовища туристичного підприємства

5.1 Фактори зовнішнього середовища

"Національний ромб" М. Портера. Три рівня ієрархічної структури системних взаємозв'язків факторів зовнішнього середовища (за Ю.Б. Івановим): галузі, національної та світової економіки.

6.2. Методи аналізу зовнішнього середовища

SWOT - аналіз. Метод PEST/STEP. Моделі PIMS. "Матриця суджень".

Тема 6. Аналіз внутрішнього середовища туристичного підприємства

6.1. Фактори внутрішнього середовища

Підсистеми забезпечення КСП підприємства: задоволення потреб споживачів (КСП товару), ефективність виробничо-господарської діяльності. Фактори: науково-технічного рівня, технології виробництва, якості продукції, трудових ресурсів, організаційно-економічні, випадкові. Вплив синергетичних зв'язків між означеними факторами на організацію управління їх локальними групами.

6.2. Оцінка рівня стратегічного потенціалу підприємства

Метод формалізованої оцінки елементів А.Е. Воронкової. Оцінка ефективності використання стратегічного потенціалу підприємства за О.П. Градовим. Групи стратегічних ресурсів: необхідних для адекватної відповіді на виклики зовнішнього середовища; можливості, які дозволяють постійно удосконалювати виробничий потенціал підприємства. SNW – метод.

Тема 7. Управління конкурентними перевагами туристичного підприємства

7.1. Сутність конкурентних переваг підприємства

Підходи до визначення конкурентної переваги. Основні властивості конкурентних переваг: мінливість, відносність. Види: внутрішні, зовнішні.

7.2. Система основних принципів управління конкурентними перевагами підприємства

Принципи адаптивності, інтеграції, гнучкості, динамічності, системності і комплексності, іновативного характеру процесів розвитку.

7.3. Інтегрована система управління

Поняття інтеграції. Три напрямки інтеграції: інтеграція системи, управління, персоналу. Основні критерії оцінки успіху інтеграції. Основні положення інтегрованої системи управління.

Тема 8. Конкурентна стратегія туристичного підприємства

8.1. Наукові підходи в управлінні конкурентоспроможністю

Принципи управління КСП підприємства: системний, логічний, відтворювально-еволюційний, інноваційний, комплексний, глобальний, інтеграційний, віртуальний, стандартизаційний, маркетинговий, ексклюзивний, функціональний, процесний, структурний, ситуаційний, нормативний, оптимізаційний, директивний (адміністративний), поведінковий, діловий.

8.2. Стратегічний потенціал підприємства

Основні підходи щодо трактування потенціалу: ресурсний, струк-турний, цільовий, інформаційний. Ключові визначення, методи оцінки стратегічного потенціалу підприємства, переваги та недоліки вказаних методичних підходів. Елементи цільової функції підтримки стратегічного потенціалу: стратегія розвитку складових, стратегія ефективного використання, стратегія розвитку економічних відносин у зовнішньому середовищі.

8.3. Конкурентні переваги та їх класифікація

Визначення конкурентних переваг: порівняльний, ресурсний, підхід з погляду продуктивності. Класифікація видів конкурентних переваг: за джерелом походження, відношенням до системи – зовнішні, внутрішні; за ступенем відтворюваності, характером динаміки – високого порядку (стійкі), низького порядку (нестабільні), за засобом одержання – об'єктивно (у спадщину), навчання, впровадження нововведень, переміщення; за факторами і суб'єктом (ініціатором) – кон'юнктура ринку, державна політика в області регулювання конкуренції, діяльність конкурентів і підприємства; за рівнем ієрархії – товару, фірми, галузі, економіки; за змістом фактору переваги – якість товару (послуги), ціна, витрати споживача, якість сервісу; за методом конкуренції – цінові, нецінові; за сферою прояву – НДДКР, виробництво, реалізація, сервіс і експлуатація; за видом отриманого ефекту від реалізації – науково-технічний, екологічний, соціальний, економічний; за характером фактору – економічні, техніко-економічний, соціально-психологічні, природно-кліматичні, географічні, організаційні; за тривалістю дії – довго-, середньо- і короткострокові; за характером виникнення – первинні, похідні (вторинні); за силою конкуренції – взаємодія з постачальниками, взаємодія зі споживачами, захист від товарів-субститутів, протидія новим конкурентам, конкуренція на "центральному ринку"; за ступенем значущості для підприємства –

- базові, другорядні; за можливістю регулювання підприємством – регульовані, нерегульовані; за відповідністю характеру цілей підприємства – стратегічні, тактичні; за роллю у забезпеченні конкурентної стратегії – якісні (засновані на диференціації), вартісні (засновані на витратах).

8.4. Критерії вибору конкурентних стратегій

Основні конкурентні стратегії: низьких витрат, диференціації, фокусування. Порівняльні характеристики стратегій: мета, основа конкурентної переваги, асортиментний набір, виробництво, маркетинг, засоби підтримки. Переваги та недоліки стратегій. Три підходи до процесу розробки стратегії за Г. Мінцбергом: плановий, підприємницький, навчання на досвіді. Критерії вибору стратегії: реакція на можливості/ загрози зовнішнього середовища, отримання конкурентних переваг, відповідність цілям підприємства, здійсненність, урахування взаємозв'язків з іншими стратегіями. Принципи позиціонування підприємства в зовнішньому середовищі: системності, динамічності, оптимальності, наукової й методичної обґрунтованості, альтернативності, зворотного зв'язку, конструктивності.

Тема 9. Методи оцінки конкурентоспроможності туристичного підприємства

9.1. Підходи до визначення КСП

Еволюція трансформаційних процесів, що використовуються в різні періоди для досягнення високих конкурентних переваг (етапи розвитку стратегічного управління): базове фінансове планування, формування бюджету; планування на основі прогнозів; планування, орієнтоване на зовнішнє середовище з використанням абстрактного бачення; стратегічний менеджмент. Системний, адаптаційний, синергетичний підходи. Методи стратегічного

аналізу: функціонально-вартісний, бенчмаркінг, аналіз полів бізнесу, порівняльний галузевий аналіз, класичний порівняльний аналіз.

9.2. Методи, засновані на аналізі порівняльних переваг

Дослідження на базі теорії міжнародного розподілу праці. Критерії: оцінки витрат виробництва, обсяг прибутку, норма прибутку, обсяг продажів, частка на ринку.

9.3. Методи, що базуються на теорії рівноваги фірми та галузі

Визначення стану рівноваги. Критерії (чинники виробництва): відсоткові ставки за кредитами, відносна вартість обладнання, що купується, відносні ставки заробітної платні, відносна вартість матеріальних ресурсів. Оцінка КСП на рівні галузей Комітетом із вивчення економічного стану і проблем розвитку ОЕСР.

9.4. Методи, побудовані на теорії ефективної конкуренції

Порівняльна КСП. Критерії: показники ефективності виробничо-збутової діяльності підприємства; ефективності виробничої діяльності; фінансової стійкості підприємства.

9.5. Методи, засновані на теорії якості товару

Дослідження споживчої цінності. Коефіцієнт рівня КСП І. Ліфіца за методикою інтегральних показників для підприємств-виробників одного виду продукції.

9.6. Матричні методи оцінки

Концепція життєвого циклу товару, технології, підприємства; крива досвіду, база даних PIMS (Profit Impact Market Strategy) як основа методів матричного аналізу. Побудова двовимірних матриць як основний прийом портфельного аналізу. Загальні принципи побудови матриць. Приклади моделей: матриці БКГ (Boston Consulting Group), General Electric, матриця направленої політики (метод Shell – DPM), матриці І. Ансоффа, Г. Дея, Д. Монієсона, Мак Нейма, Хекса - Меджлафа, М. Макдональда, А. Д. Літтла, Браунляя - Барта, Хофера - Шендлера, М. Портера, матриця стратегічного положення і оцінки дій (SPACE), простір можливих стратегій за Д. Абелем та ін. Етапи портфельного аналізу.

9.7. Комплексні методи (інтегральні та ін.)

Сутність методики комплексної оцінки об'єктів конкурентного середовища (за Абрамовою О. С., Дробітько Н. А., Івановим Ю. Б., Тищенком О. М.). Три групи характеристик діяльності підприємства: КСП товару, ринкова активність, власні можливості. Інтегральні показники І. Ансоффа, Г. Азоева та ін. Загальна структура інтегрального показника рівня КСП.

9.8. Метод, заснований на теорії мультиплікаторів

Основні положення теорії мультиплікаторів. Формула кумулятивного ефекту.

9.9. Метод визначення конкурентної позиції з погляду стратегічного потенціалу підприємства

Поняття і особливості потенціалу підприємства. Фактори, що на нього впливають: загальне і фінансове управління, маркетинг, виробництво, НДДКР. Схема взаємодії груп факторів внутрішнього середовища підприємства. Метод формалізованої оцінки елементів А. Воронкової. Синтезуюча формула Є. Попова. Схема оцінки ефективності використання ресурсів та рівня розвитку стратегічного потенціалу підприємства.

5.10. Методи, засновані на порівнянні з еталоном (модифікація комплексних методів із застосуванням інтегральних оцінок)

Таксономічний аналіз. Метод радара.

Тема 10. КСП туристичної галузі України: проблеми і перспективи

10.1. Рівні КСП підприємств туристичної галузі

Чотири рівня КСП: 1) випуск стандартизованих туристичних послуг; 2) впровадження досвіду передових підприємств; 3) використання концепції інтегрованого маркетингу (передбачення потреб і вимог споживачів); 4) управління, організація і планування здійснюється з урахуванням результатів дослідження ринку.

1.2. Головні риси турпідприємств України за рівнями КСП

Відповідність більшості туристичних підприємств України першому і другому рівню

КСП як одна із проблем надання конкурентоспроможних послуг і подальшого розвитку туристичного ринку.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, семінари-дискусії, робота в малих групах, мозкові атаки, презентації.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх студентів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіт про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного студента, так і колективними, тобто виступи двох та більше студентів.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у

студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Контрольні заходи включають:

- поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів);
- модульний контроль, що проводиться формі колоквіуму за відповідний змістовий модуль;
- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу. Залік виставляється як загальна сума балів, набраних за результатами поточного та модульного контролю.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни за перший семестр проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях (1 бал за кожне заняття) за умови виконання студентом активної участі в обговоренні теми заняття, становлення питань та висловлюванням своєї думки стосовно теми заняття; загальна кількість балів 10;

активна участь у виконанні практичних завдань – активна робота на парі (1 бал за кожне заняття), за умови виконання студентом активної участі в дискусії стосовно теми заняття; загальна кількість балів 10;

Форми поточного оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

презентації / доповіді. Протягом семестру студенти виконують 4 доповіді за темами №4,5,6,7; максимальна оцінка 5 балів (усього 20 балів за семестр);

завдання за темами. Протягом семестру студенти виконують завдання за темами №1,2,3,5,6,8,9; максимальна оцінка – 4 бали (усього 28 бали);

індивідуальні опитування. Протягом семестру на початку заняття проходять опитування за темами № 2,3,4,5,6,7; максимальна оцінка за кожне 2 бали (усього 12 балів за семестр);

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквіуму. Колоквіум – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача. Максимальна оцінка за кожен колоквіум - 10 балів. Колоквіум за перший модуль включає теми № 1-4. Колоквіум за другий модуль включає теми № 5-10. Структура колоквіуму: 1) теоретичне питання (максимальна оцінка – 4 бали); 2) практичне завдання (максимальна оцінка 6 бали); усього 20 балів за семестр.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82 – 89	B	Добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	Задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	Незадовільно	

Рейтинг план навчальної дисципліни

	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	ТЕМА 1. Теоретичні підходи до визначення КСП	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Стійке функціонування найменших інституціональних одиниць як запорука стабільності держави	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			Завдання за темою	4
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань		
Тема 2	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	ТЕМА 2. КСП національної економіки України	Робота на лекції	1
			Опитування	2
	Практичне заняття	Практичне завдання «Побудова матриці оцінки стратегічного потенціалу туристичного підприємства.»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			Завдання за темою	4
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Написання звіту та формування презентації	Перевірка домашніх завдань		
Тема 3	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	ТЕМА 3. Рейтингові системи оцінки КСП країн світу	Робота на лекції	1
			Опитування	2
	Практичне заняття	Практичне завдання «Зведена оцінка стратегічного потенціалу та оцінка стратегічного статусу туристичного підприємства»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			Завдання за темою	4
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх		

	опрацювання	Виконання завдань щодо оцінки стратегічного потенціалу підприємства	завдань	
Тема 4	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 4. Рівні КСП та механізм їх взаємодії	Робота на лекції	1
			Опитування	2
	Практичне заняття	Практичне заняття «Підвищення КСП країни як одне із головних завдань економічної політики держав в умовах зростання міжнародної відкритості і глобалізації їх національних економік.	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			презентації / доповіді	5
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	КОЛОКВІУМ за ЗМІСТОВНИМ МОДУЛЕМ 2	Колоквіум	10	
Тема 5	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 5. Аналіз зовнішнього середовища підприємства	Робота на лекції	1
			Опитування	2
	Практичне заняття	Практичне завдання: «Оцінка характеру і ступеня використання організацією умов зовнішнього середовища із застосуванням схеми детермінантів “національного ромба”»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			презентації / доповіді	5
			Завдання за темою	4
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань		
Тема 6	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 6. Аналіз внутрішнього середовища підприємства	Робота на лекції	1
			Опитування	2
	Практичне заняття	КОЛОКВІУМ за ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ 1	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			Завдання за темою	4

			презентації / доповіді	5
		Самостійна робота		
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання практичних завдань щодо аналізу навколишнього середовища організації	Перевірка домашніх завдань	
Тема 7		<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція	Тема 7. Управління конкурентними перевагами туристичного підприємства	Робота на лекції	1
			Опитування	2
	Практичне заняття	Практичне заняття «Вибір того чи іншого виду конкурентних переваг в залежності від цілей підприємства. Відмінність між адаптивністю і інтеграцією у процесах розвитку. Основні критерії оцінки успіху інтеграції ²	Активна участь у практичному занятті	1
			презентації / доповіді	5
		<i>Самостійна робота</i>		
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань	
Тема 8		<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція	Тема 8. Конкурентна стратегія туристичного підприємства	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне завдання: «Визначення ступеня оптимальності діючої стратегії організації»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			Завдання за темою	4
		<i>Самостійна робота</i>		
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Написання звіту та підготовка презентації	Перевірка домашніх завдань	
Тема 9		<i>Аудиторна робота</i>		
	Лекція	Тема 9. Методи оцінки конкурентоспроможності туристичного підприємства	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне завдання: «Оцінка конкурентоспроможності туристичного підприємства»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			Завдання за темою	4
	<i>Самостійна робота</i>			

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання практичних завдань щодо оцінки конкурентоспроможності підприємства	Перевірка домашніх завдань	
Тема 10	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 10. КСП туристичної галузі України: проблеми і перспективи	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття "Оцінка діяльності макрорегіонів із участю України"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	КОЛОКВІУМ за ЗМІСТОВНИМ МОДУЛЕМ 2	Колоквіум	10

Рекомендована література

Основна література

1. Борушак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів. Монографія. – Львів: ІРД НАН України, 2006. – 288 с.
2. Брусільцева Г.М. Рейтингові системи оцінки конкурентоспроможності туристичної галузі України та країн світу // «Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика»: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 29-30.03.2018 р.)
3. Брусільцева Г.М., Алдошина М.В. Обґрунтування ролі мотиваційного менеджменту в системі управління персоналом підприємств туристичної галузі // Інвестиції: практика та досвід, 2015 –№22. – С. 91-95..
4. Кизим Н. А. Концентрация экономики и конкурентоспособность стран мира: Монография / Н.А. Кизим, В.М. Горбатов; Институт проблем развития общества. – Харьков: ИНЖЭК, 2005. – 214 с.
5. Кизим Н. А. Качество жизни населения и конкурентоспособность Украины и стран ЕС: Моногр. / Н. А. Кизим, В. М. Горбатов; Институт проблем развития общества. – Харьков: ИНЖЭК, 2005. – 162 с.
6. Кизим М. О. Формування державної цільової програми підвищення конкурентоспроможності регіонів України [Текст] Монографія. - Х. : ІНЖЕК, 2010. – 291 с.
7. Піддубна Л. І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління: Монографія / Л. І. Піддубна; Харківський національний економічний університет. – Харків: ІНЖЕК, 2007. – 362 с.
8. Пономаренко В.С. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: підручник / В.С. Пономаренко, Л.І. Піддубна. – Харків: ВД "ІНЖЕК", 2008. – 328 с.
9. Портер М. Международная конкуренция: Конкурентные преимущества стран / Под ред. и с предисл. В. Д. Щетинина; [Пер. с англ. – М.: Междунар. отношения, 1993. - 895 с.
10. Портер М. Е. Конкурентная стратегия. Методика анализа отраслей и конкурентов / М. Е. Портер; [Пер. с англ. И.Минервин. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 452 с.
11. Портер М. Е. Стратегія конкуренції. Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів / М. Е. Портер; [Пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський. – К.: Основи, 1998. – 390 с.

12. Сущенко О.А. Формування підходу до кластерного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств в умовах глобальної конкуренції / О. А. Сущенко, І. М. Труніна // Бізнес Інформ. – 2015. – № 9. – С. 91-96. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_9_15

Додаткова література

13. Базилюк Я. Б. Конкурентоспроможність національної економіки: сутність та умови забезпечення: Моногр. – К.: НІСД, 2002. – 130 с.

14. Балабанова Л. В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Л. В. Балабанова, В. В. Холод; Донецьк. держ. ун-т екон. і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – К.: Професіонал, 2006. – 443 с.

15. Буркинский Б.В. Конкурентоспособность продукции и предприятия. – Одесса: ИПРЭИ НАН Украины, 2002. – 132с.

16. Конкурентоспособность продукции и предприятия / Б. В. Буркинский, Е. В. Лазарева, И. Н. Агеева. – Одесса: Ин-т проблем рынка и экономико-экологических исследований НАН Украины, 2002. – 131 с.

17. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: Монографія. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 395 с.

18. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації): Навч. посібн. для вузів / За ред. І. Ю. Сіваченка. – К.: ЦУЛ, 2003. – 185 с.

19. Управління конкурентоспроможністю підприємства. Навч. посібн. / С. М. Клименко, Т. В. Омеляненко, Д. О. Барабась, О. С. Дуброва, А. В. Вакуленко. — К.: КНЕУ, 2008. — 520 с.

Інформаційні ресурси

20. Сторінка курсу «Управління конкурентоспроможністю підприємств туристичної галузі». – на платформі Moodle (персональна навчальна система) : веб-сайт. URL: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=3882>